

STRATEGIA DE COMUNICARE CU PRIVIRE LA INTEGRAREA EUROPEANĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Sergiu Bușcaneanu, ADEPT, sergiu@e-democracy.md

1. Introducere

La 29 decembrie 2007, Guvernul a aprobat Strategia de comunicare cu privire la integrarea europeană a Republicii Moldova (SCIERM) și Planul de Acțiuni pentru implementarea acestei strategii în 2008[1]. Proiectul SCIERM a fost lansat pentru dezbateri publice în primul trimestru al anului 2007, iar la începutul lunii februarie 2008 Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) a prezentat SCIERM în cadrul a două evenimente cu participarea reprezentanților corpului diplomatic, unor organizații internaționale, mass-media și societății civile. Articolul de față prezintă o sinteză asupra SCIERM, scoate în evidență anumite inconsistențe ale documentului și sugerează câteva direcții de urmat pentru remediarea lor.

2. SCIERM

SCIERM are drept scop să asigure distribuția adecvată și sistematică a informației despre Uniunea Europeană (UE), accesul publicului larg la mai multe surse de informație privind UE și să ofere cetățenilor moldoveni prilejul să participe mai activ în procesul de integrare europeană.

SCIERM prezintă în prima parte a sa principalele evoluții în procesul de integrare europeană a RM și cele mai semnificative progrese înregistrate prin implementarea Planului de Acțiuni UE-Moldova (PAUEM).

SCIERM a fost concepută pornindu-se de la două provocări importante cu care se confruntă Moldova: prezentarea informației despre Moldova cetățenilor europeni și prezentarea informației despre UE cetățenilor moldoveni. De aici, a rezultat formularea necesității unei Strategii de comunicare externă și a unei Strategii de comunicare internă. Totodată, SCIERM recomandă o atenție specială pentru informarea populației din regiunea transnistreană asupra procesului de integrare europeană a Moldovei.

2.1 Strategia de comunicare externă

Strategia de comunicare externă (SCE) nu este o strategie propriu-zisă, ci un compartiment al SCIERM, ce stabilește doar reperele de baza pe care va trebui concepută viitoarea SCE. Aceasta din urmă va trebui să detalieze generalitățile formulate în SCIERM, să stabilească termenele de implementare și bugetul necesar.

Obiectivul central al SCE ar urma să fie sensibilizarea instituțiilor și populației UE despre RM, în general, și prezentarea Moldovei drept stat european atractiv cu aspirații de a îndeplini toate criteriile pentru a deveni stat membru al UE, în particular. Obiectivele operaționale ale SCE urmează a fi proiectate pentru diferite perioade:

- a. pe termen scurt (2008-2011) – realizarea angajamentelor necesare pentru recunoașterea oficială de către UE a perspectivei europene a RM;
- b. pe termen mediu (2008/11-2013) – ridicarea relațiilor UE-Moldova la un nivel calitativ nou, care ar presupune integrarea graduală a RM în instituțiile europene, în vederea obținerii treptate a celor patru libertăți de circulație ale UE;
- c. pe termen lung (după 2013) – demararea procesului de aderare la UE, care să aibă drept final logic aderarea propriu-zisă a Moldovei la această comunitate.

Având în vedere experiența Țărilor din Europa Centrală și de Est (ȚECE), care au avut nevoie de aproximativ 10 ani pentru a adera la UE de la demararea acestui proces, din obiectivele operaționale ale SCE se poate deduce că aderarea Moldovei la UE este anticipată către anul 2023.

Grupurile-țintă vizate de SCE vor fi: instituțiile UE, statele membre ale UE și cele candidate, liderii de opinie de la Bruxelles, grupuri de interes și lobby, presa internațională, comunitatea europeană de afaceri, publicul larg și grupurile-țintă specifice din rîndul cetățenilor europeni.

Mesajul transmis de SCE urmează a fi următorul: Moldova este un stat european prin excelență, iar revenirea ei plenară în componența familiei europene nu este altceva decît repararea unui adevăr istoric. Mesajul SCE va fi în acest fel asemănător celui promovat la nivel de discurs în cazul ȚECE. Acesta, în opinia mai multor teoreticieni ai analizei discursului (*discourse analysis*) – ca teorie a integrării europene –, a contribuit la înrădăcinarea obligației UE (*path-dependence*) să-și respecte promisiunile de integrare date ȚECE. Asemănarea mesajului SCE cu cel transmis în procesul de integrare europeană al ȚECE denotă, între altele, utilizarea expertizei externe la elaborarea SCIERM.

SCIERM mai informează asupra subiecților care vor fi implicați în, activităților generale de urmat și identificării partenerilor internaționali ai Moldovei pentru realizarea SCE.

2.2 Strategia de comunicare internă

Scopul Strategiei de comunicare internă (SCI) este de a răspunde solicitărilor de informații despre dialogul RM-UE și implicațiile acestuia pentru Moldova, în timp ce obiectivul „primordial” al acesteia este de a asigura o mediatizare a implementării documentelor bilaterale moldo-comunitare. SCI prezintă, de asemenea, caracteristicile (informativă, educațională, explicativă, cognitivă și multispectuală) și „obiectivele generale” ale sale, formulează necesitatea identificării partenerilor pentru implementarea ei și pune în lumină grupurile-țintă vizate.

SCI prevede organizarea unui șir de activități, între care: studii sociologice (*Omnibus*, interviuri etc.); elaborarea logo-ului și sloganului Strategiei; consolidarea serviciilor de presă ale instituțiilor publice centrale (Guvern, MAEIE ș.a.); seminarii de instruire pentru funcționarii publici, jurnaliști, profesori; monitorizarea și analiza contextuală a mass-media; întruniri și dezbateri tematice; vizite în UE pentru schimb de experiență; campanii promoționale; emisiuni radio și tv etc.

Un aspect important al SCI îl constituie crearea unei infrastructuri informaționale integrate despre UE care să cuprindă: un portal *web* dedicat UE; centre interactive sau informaționale europene; un sistem de distribuire a informației despre UE; o linie telefonică cu acces gratuit; un buletin informativ european și o bază de date a știrilor și a experților pe probleme europene. Conceperea sistemului informațional integrat despre UE a fost inspirată, în general, din experiența Danemaricii, Finlandei, Sloveniei și Cehiei.

2.3 Mecanismul de implementare și evaluare a SCIERM

Implementarea SCIERM va fi coordonată de MAEIE, sub supravegherea unui viceministru al Afacerilor Externe și Integrării Europene. MAEIE urmează a fi asistat de o Comisie de consultare, preconizată a fi creată în ca-

drul acestui minister, care va include reprezentanți ai tuturor instituțiilor publice centrale de specialitate, alte părți relevante și un Grup de experți. Ultimul se va compune din experți în diverse domenii; jurnaliști; reprezentanți ai ONG-urilor specializate, partidelor politice, Parlamentului, mediilor de afaceri, academic și ai altor grupuri interesate.

SCIERM urmează a fi implementată pe baza mijloacelor financiare alocate din bugetul de stat și cu sprijinul donatorilor locali și străini. Mijloacele financiare vor fi utilizate pentru sprijinirea unor proiecte individuale, propuse de organizații publice și private, dar identificate de un Comitet de selectare. Acesta se va compune din 10 membri, dintre care 3 vor fi supleanți, numiți din cadrul Comisiei de consultare și din rândul unor organizații independente.

Rezultatele evaluărilor SCIERM urmează a fi discutate în cadrul Comisiei de consultare și prezentate anual Guvernului RM.

3. Deficiențe ale SCIERM

Deși SCIERM este fără îndoială un document extrem de necesar, ambițios și de o calitate bună, acesta comportă un șir de deficiențe care trebuie subliniate.

- a. Prima problemă ține de măsura în care poate fi implementată SCIERM. Documentul este prea ambițios ca să fie realizat suficient, din trei motive principale. În primul rând, realizarea documentului este proiectată pentru o perioadă relativ scurtă de timp – până în 2010. În al doilea rând, numărul sarcinilor pentru această perioadă relativ scurtă este mare, iar în al treilea rând, nu au fost identificate resurse pentru realizarea pleneră a SCIERM și este de presupus că anumite activități prevăzute nu vor putea fi îndeplinite datorită insuficienței mijloacelor financiare. Aceste trei aspecte nu au fost trecute de autorii SCIERM în lista riscurilor potențiale ale procesului său de implementare.

În cazul termenului de implementare până în 2010, documentul nu este foarte explicit, lăsând la voia celor interesați să ghicească dacă termenul se referă la SCIERM sau la SCI. Precizarea acestui lucru este necesară. Chiar dacă se referă doar la SCI, observația în legătură cu termenul scurt de implementare rămâne valabilă. Mai mult, o strategie de comunicare privind integrarea europeană în condițiile Moldovei, care nu are încă o perspectivă de aderare, ar fi trebuit să acopere o perioadă mai mare. Unele ȚECE, chiar și în perioada de post-aderare, au avut nevoie să explice și să comunice cetățenilor săi succesul și problemele aferente integrării lor în UE. Până atunci însă pentru Moldova este o cale lungă, de aceea nu este clar de ce SCIERM se oprește la anul 2010.

Numărul de sarcini trasate în SCIERM va complica realizarea acesteia în termenul prevăzut. SCIERM face trimitere la alte documente care vor trebui elaborate pe parcursul implementării strategiei. După cum s-a văzut, SCIERM a stabilit doar anumite repere pentru SCE, care va trebui elaborată suplimentar. Pe lângă aceasta, vor mai trebui elaborate: strategii de comunicare individuală cu partenerii identificați pentru realizarea SCE; „îndrumări speciale” pentru utilizarea logo-ului Strategiei; Conceptul de comunicare care să ofere o viziune de dezvoltare a serviciilor de presă ale instituțiilor publice centrale de specialitate; o strategie scopul căreia să fie instruirea funcționarilor publici pe probleme europene; un program în baza căruia va fi instruit serviciul public; strategii de relații cu publicul concepute și implementate în funcție de monitorizarea și analiza contextuală a mass-media; strategii orientate spre mass-media națională; metodologii și instrucțiuni care să ofere profesorilor posibilitatea de a aborda eficient problemele UE etc. Doar pentru elaborarea tuturor acestor documente va fi nevoie de cel puțin un an de zile.

De asemenea, SCIERM prezintă drept dezirabilă elaborarea unei strategii speciale pentru informarea populației din regiunea transnistreană privitor la procesul de integrare europeană a RM.

- b. Un rol important în vederea realizării SCIERM îl vor avea studiile sociologice. Stabilirea unor activități corespunzătoare în cuprinsul strategiei a fost absolut necesară. Cu toate acestea, realizarea unor investigații sociologice orientate în mod special pe problematica europeană ar fi fost utile și înainte de adoptarea SCIERM. Pe baza rezultatelor unor astfel de cercetări, SCIERM putea fi clădită mai riguros și ar fi stabilit cu mai multă exactitate grupurile-țintă vizate. SCI nu are printre grupurile sale țintă persoanele cu studii medii sau profesionale și reprezentanții minorităților naționale care, pe baza analizei rezultatelor BOP, comandate de IPP[2], ar fi printre categoriile cele mai „eurosceptice” de cetățeni moldoveni[3].
- c. Unele grupuri-țintă ale SCE sînt prea generice sau greu de identificat în mod explicit. Cîteva exemple de astfel de grupuri identificate de SCE sînt: liderii de opinie de la Bruxelles; lobby-știi și formatorii de opinie; comunitatea europeană de afaceri; publicul larg și grupurile-țintă specifice din rîndul cetățenilor europeni. În cazul ultimului, formularea utilizată este de departe confuză.
- d. SCI face referință la anumite activități care nu au fost prevăzute în Planul de Acțiuni pentru 2008 de implementare a SCIERM. SCI prevede, de exemplu, efectuarea unui studiu sistematic al opiniei publice intitulat *Omnibus*. Potrivit documentului, *Omnibus* ar trebui „materializat lunar, prin opinia unui grup reprezentativ din 900 de persoane cu vârste de peste 15 ani.” În pofida acestui lucru, Planul de Acțiuni pentru 2008 nu face referință la acest studiu, precum și la alte activități prevăzute de SCIERM.
- e. Planul de Acțiuni pentru 2008 prevede continuarea publicării buletinului informativ european al MAEIE. Perioada de realizare este însă stabilită doar pentru februarie-septembrie 2008, deși o asemenea publicație ar trebui să apară constant chiar și după eventuala aderare a RM la UE.
- f. SCIERM este un document care privește în viitor, dar perpetuează clișee din trecut. Trecînd peste sensibilitatea problemei identității lingvistice, SCIERM forțează apariția în textul ei a glotonimului de limbă moldovenească (pp. 2.2.4.7.1; 2.2.4.7.4). O formulă neutră ar fi fost mai potrivită, mai ales în situația în care pentru realizarea SCIERM va fi nevoie de un suport social de anvergură.
- g. SCI jonglează nepermis pentru un asemenea document cu astfel de termeni precum: scop, obiective specifice, obiectiv primordial, obiective generale, scopuri operative –, care introduc o doză de confuzie.

4. Concluzii

SCIERM este fără îndoială un document extrem de oportun pentru Moldova și de o calitate în general bună. Cu toate acestea, documentul conține un șir de inconsistențe, care se cer remediate cu o proximă ocazie.

Întîi de toate, se cere extinderea perioadei de implementare a SCIERM. Datorită numărului de sarcini pe care le include, neidentificării unor resurse suficiente pentru implementarea ei, SCIERM nu va putea fi realizată integral pînă în 2010. Totodată, vor trebui stabilite mai exact prioritățile de implementare și identificate mai precis grupurile-țintă vizate. Lista strategiilor, planurilor și documentelor prevăzute de SCIERM a fi elaborate va trebui optimizată. De asemenea, neconcordanțele dintre SCIERM și Planul de Acțiuni pentru 2008 se cer înlăturate. Nu în ultimul rînd, SCIERM trebuie curățată de însemnele disputelor identitare. SCIERM nu trebuie să fie utilizată drept platformă pentru perpetuarea unor anacronisme. O strategie bună de comunicare nu trasează bariere în... comunicare.

Note:

1. HG nr. 1524 din 29.12.2007 pentru aprobarea Strategiei de comunicare cu privire la integrarea europeană a Republicii Moldova, *Monitorul oficial* nr. 11-12/66 din 18.01.2008.

2. Institutul de Politici Publice (2000-2007), *Barometrul de Opinie Publică*, <http://www.ipp.md/barometru.php?l=ro>.

3. Bușcaneanu, S. (2007), „Evoluția opțiunii europene în Moldova (2000-2007),” *Guvernare și democrație în Moldova*, an. V, nr. 96, 16-31 mai, <http://www.e-democracy.md/comments/political/200705311>. Persoanele vîrstnice ar fi o altă categorie „eurosceptică” de cetățeni moldoveni.

Policy Brief nr.1, 29 februarie 2008

Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT

Adresa: str. V. Alecsandri nr. 97,
Chișinău, MD-2012,
Republica Moldova

Tel.: (+373 22) 21 29 92
Fax: (+373 22) 21 34 94
E-mail: adept@e-democracy.md
Web: www.e-democracy.md

Responsabilitatea pentru cele afirmate în acest articol aparține doar autorului. Opiniile exprimate nu reprezintă în mod neapărat punctul de vedere al ADEPT sau FSM.

© Asociația ADEPT, 2008.

Toate drepturile rezervate.

Acest *Policy Brief* a apărut în cadrul proiectului “Relațiile Moldova-UE – Îmbunătățirea Informării și Dezbaterei Publice asupra Principalelor Evoluții”, realizat de Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT, cu sprijinul Fundației Soros-Moldova.

ADEPT este un centru independent de analiză și consultanță privind procesul decizional, politic, electoral și social-economic din Republica Moldova și din regiune.

Misiunea ADEPT constă în promovarea valorilor democratice și sprijinirea participării active a cetățenilor la viața publică.

Obiective strategice:

- contribuirea la realizarea eficientă a strategiilor guvernamentale orientate spre dezvoltarea social-economică și democratizarea Republicii Moldova;
- promovarea și consolidarea instituțiilor și procedurilor democratice;
- încurajarea și facilitarea participării cetățenilor la procesul decizional.

